

**MEMORIUL DE ACTIVITATE AL
ARHIMANDRITULUI DR.
PARTENIE CIOPRON,
CANDIDAT DE EPISCOP MILITAR**

(Iași, septembrie 1937)

**Comandor (rtg) prof.
Dr. Aurel PENTELESCU¹
Drd. Ionuț-Constantin
PETCU²**

Decesul Episcopului dr. Ioan Stroia (1865-1937; episcop militar între anii 1925-1937) la 18 aprilie 1937 a vacantat scaunul episcopal al Episcopiei Armatei Române. Ca urmare, Ministerul Apărării Naționale a întreprins diligențele necesare către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în baza legislației în vigoare, pentru a propune trei candidați la scaunul episcopal militar.

La 16 iunie 1937 procesul verbal al comisiei Sfântului Sinod pentru stabilirea candidaților la scaunul de Episcop militar număra 14 pretendenți, între care 2 arhieriei-vicari, 5 arhimandriți, 1 protosinghel, 1 ieromonah și 5 preoți de mir (văduvi). Pentru ca, la data de 22 iunie 1937, Sfântul Sinod, cu adresa nr. 1996 înainta Ministerului Apărării Naționale lista cu cei 3 candidați, potrivit art. 12 din Legea Clerului Militar, astfel: 1) P.C. Arhimandrit dr. Iuliu Scriban, profesor universitar; 2) P.C. Arhimandrit dr. Partenie Ciopron, de la Iași; 3) P.C. Preot Anton Angelescu, de la Brăila, care au întrunit cel mai mare număr de voturi.

Drept urmare, cu adresa nr. 14139 din 10 iulie 1937 Ministerul Apărării Naționale înștiința Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române că „din Înalt Ordin (cu acordul Regelui Carol al II-lea, *n.n.*) s-a hotărât ca P.C. Arhimandrit Partenie Ciopron să fie numit Episcop al Armatei”. În aceeași adresă se stipula: „Vă rugăm să binevoiți a dispune îndeplinirea actelor menționate (examinarea canonică cu

scopul hirotoniei la treapta de arhieru etc., *n.n.*) după care Ministerul Apărării Naționale va întocmi Înaltul Decret de înălțare la gradul de Episcop General de Brigadă, Inspector al Clerului Militar".

Din motive de vacanță, Sfântul Sinod abia la 24 septembrie 1937 adresează *Chemarea* P.C. Arhimandrit dr. Partenie Ciopron la înalta treaptă a arhieriei, pentru locul de Inspector al clerului militar, cu titlul de „Episcop de Alba Iulia”. Ca urmare, acesta, la cerere, a întocmit *Memoriul de activitate* pe care l-a depus la Sfântul Sinod, în scopul examinării canonice de către comisia canonică permanentă a acestuia.

Publicăm integral acest document inedit, pe care îl considerăm mărturie-bilanț a unei vieți trăită încă din fragedă copilărie în slujirea Bisericii întemeiată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. La data întocmirii *Memoriului de activitate* Arhimandritul dr. Partenie Ciopron urma să împlinească 41 ani. Măreția și demnitatea ierarhului Episcop dr. Partenie Ciopron ce au urmat hirotonirii sale întru arhieru se originează bogat în viața trăită timp de peste patru decenii și consemnată în linii esențiale în acest *Memoriu*.

MEMORIUL Arhimandritului Dr. Partenie Ciopron preot la Catedrala mitropolitană din Iași

Curriculum vitae

Născut în comuna Păltiniș, jud. Dorohoi la 30 septembrie din părinți români, creștini ortodocși.

Absolvent al Școalei de cântăreți bisericești Iași. Absolvent al Seminarului „Veniamin” din Iași. Licențiat al Facultății de Teologie din Cernăuți. Absolvent al Seminarului Pedagogic Universitar, Iași. Doctor în Teologie la Universitatea din Cernăuți.

Participant la războiul pentru întregirea neamului, fiind încorporat de la 1 noiembrie 1916 până la 1 aprilie 1921.

Rănit în luptele de pe frontul Cașin-Oituz în ziua de 29 iunie 1917.

Decorat cu „Crucea Comemorativă” cu baretele Oituz și Carpați.

Călugărit în Mănăstirea Slatina, jud. Baia, la 21 mai 1921. Hirotonit diacon la 22 iulie, același an. Hirotonit preot la 20 aprilie 1934. Hirotesit Arhimandrit și Duhovnic la 25 aprilie, același an.

Funcțiuni ocupate în Eparhia Mitropoliei Moldovei: impegat, șef de birou și consilier referent în Cancelaria Sfintei Mitropolii; exarh al mănăstirilor, arhidiacon și preot.

Actualmente: preot la Catedrala mitropolitană din Iași și preofesor de științe religioase pentru elevule ortodoxe la Liceul de fete „Notre Dame de Sion” din Iași.

INTRODUCERE

Rostul unui memoriu constă în alcătuirea unei rame în care să fie încadrat chipul personalității sau individualității – depinde de subiectul în chesie, dacă rămâne în masa comună sau se detașează de ea – chip ce trebuie să-i remarce cât mai fidel notele caracteristice. Din descrierea multiplelor manifestări a unei persoane despre viața sa publică și privată, alcătuită **proprio manu**, cititorul va avea posibilitatea să-și facă o convingere: dacă acea persoană are surse spirituale din care să radieze convingeri nestrămutate despre viața în sine și rostul ei social; dacă energiile spirituale proprii și pilda adecvată acestor energii pot împrina adânci urme în societate încât să poată beneficia și alți oameni de aceste energii, bine și cu scop dirijate. Din fondul lăuntric spiritual al cuiva se desprind nuanțele feluritelor virtuți și tot de acolo izbucnesc, în măsara cuvenită, apucăturile și desprinderile rele.

Evident că forțele spirituale nu și le cunoaște mai lămurit decât posesorul lor. De multe ori în fapte concrete nu se realizează decât o minimă parte din năzuinți, fie din lipsă de circumstanțe favorabile, fie din impedimente ce se pun stăruitor în cale de către semenii.

O sumă de împrejurări concurează la ascensiunea sau decăderea unui om. Nu poate exista om care să spună că tot ce a gândit a putut traduce în fapt absolut totul. Gândurile proprii se încrucișează pe terenul

practic cu interesele altora și atunci sau realizarea e micșorată sau în cazul cel mai rău e nimicită. Momentele de succes, în care gândul se confundă cu fapta realizată, sunt pietrele de călăuză la alcătuirea unui memoriu de activitate. Din edificiu ridicat se poate constata dacă proprietarul-maestru dovedește capacitatea suficientă, atitudine fermă față de problemele vieții, înțelegere desăvârșită a aspirațiilor neamului căruia îi aparține și, pe deasupra, sacrificiul pentru instituția căreia îi slujește: în cazul nostru, Biserica Ortodoxă Română.

Având în față aceste principii călăuzitoare, voi căuta să schițez, în linii generale, rodul muncii, în limita de teren care mi-a fost pusă la dispoziție.

Însă este lucru greu și chiar lipsit de modestie, ca singur să-ți arăți faptele mai însemnate din viața ta, să scoți în evidență virtuțile pe care le pretinzi că le practici și să atragi atenția lumii că ai merite deosebite de ceilalți oameni. Deși am avut întotdeauna în mintea mea figurile Marilor Ierarhi ai Bisericii noastre, care au scris despre virtuțile ce le-au practicat, pentru ca și noi să urmăm pilda lor, în măsura puterilor noastre. Totuși, mă cutremur când mă gândesc că ei au aprins lumina, iar noi abia putem păstra să nu se stingă lumina lor; ei s-au sacrificat, iar noi abia ne facem datoria.

Afară de aceasta, în viața pământească sunt împrejurări când ni se cere în mod imperios să arătăm faptele mai însemnate din viața noastră, mai ales când autoritatea competentă are nevoie să se orienteze pentru promovarea elementelor de conducere.

De aceea, cu multă resemnare am scris acest memoriu ce mi s-a cerut de Sfântul Sinod, căutând să arăt în chip cât mai sumar și cu desăvârșită obiectivitate faptele ce le-am socotit că merită să fie luate în seamă.

Ucenicia la mănăstire

Deslipirea de la sânul familiei, din fragedă copilărie cu gând curat și smerit să slujești numai Mântuitorului Hristos, înseamnă că ai acceptat o viață publică înainte de vreme. Pe când în familie, până la majorat, părinții poartă grija de creșterea și nevoile copiilor lor, în mănăstire, pe lângă grija relativă a starețului sau a unui duhovnic încercat – dacă ai norocul să-l găsești – îți rămâne să te ocupi singur de soarta ta. Privațiunile, atât de multe la număr, dacă le primești cu convingere adâncă, atunci ele șlefuesc individualitatea. Iar dacă persistența e continuă, atunci simți cum depășești sfera restrânsă a individualității și treci în cea a personalității, când poți sluji altora de pildă. Ucenicia în mănăstire (în text, de regulă de aici încolo: monastire, *n.n.*) e cea mai dură școală a vieții atunci când trăiești cu trupul în mănăstire iar cu gândul în lume. Disproporția între trai și gând varsă în suflet numai amărăciune. Când însă privești viața așa cum e descrisă în pravilele monahicești, iar ca ideal ai pe Domnul Hristos, lumea cu ale ei bunătați nu numai că nu te ispitesc – dimpotrivă, te întăresc în răbdare.

Această convingere mi-am făcut-o despre viață stând în ascultarea stareților mei – oameni simpli ca învățătură, dar mari ca suflet și disciplină spirituală. Ascultările date spre îndeplinire le-am executat fără șovăire. Ele s-au succedat fără preferințe. Încă din copilărie am dat dovezi de disciplină necondiționată. Am fost pus la încercare la orice lucru folositor mănăstirii. M-a atras în special strana bisericască – având înclinații în această direcție – pe care am deprins-o în scurtă vreme, până în cele mai mici amănunte. De asemenea și gospodăria mi-a plăcut, lucru învățat de la părinții mei trupești. În ceasurile de rugăciune

am rugat pe Dumnezeu să mă întărească în virtuți alese, ca să pot fi pildă bună celor de vârsta mea, după cum pilda bună a monahilor bătrâni am admirat-o și urmat-o. Din această cauză am fost iubit de toți cei mai bătrâni, iar celor de o vârstă cu mine le-am fost un adevărat frate. Iubirea mi-a călăuzit pașii și mi s-a răspuns cu ea.

În Războiul pentru Întregirea Neamului

De la strana Sfintei Mănăstiri Slatina, acolo unde căutam să psalmodiez cele mai alese melodii bisericești, de lângă mormântul marelui Mitropolit Veniamin Costache, țara m-a chemat, la vârsta fragedă de 20 ani, sub drapel, în octombrie 1916, ca să contribui cu prețul vieții mele la făurirea idealului visat de veacuri: întregirea neamului sub sceptrul monarhiei noastre. Situația era peste măsură de grea. Trei sferturi din teritoriul țării era cotopt de dușmani.

Călăuzit de focul sacru al iubirii de neam și lege, am răspuns cu însuflețire acestei chemări și după o instrucție sumară de câteva luni, am intrat în linia întâia de luptă. Iată că, în scurt timp, m-am trezit din liniștea mănăstirii în ploaia de gloanțe, unde, la fiecare pas, viața era amenințată cu suprimarea. Am îndurat cu resemnare creștinească toate greutățile cerute în astfel de împrejurări și care de multe ori depășeau răbdarea omenească. Nu m-am dat înapoi nici în fața celor mai grele situații. Purtam de gât o cruciuliță dată de starețul meu și în semnul ei aveam toată nădejdea.

Îmi ziceam adeseori: „De voi muri pe câmpul de luptă, e o onoare pentru mine, iar aceasta va fi o alegere făcută de Dumnezeu care încearcă pe cei ce-L Slăvesc”.

Dar Bunul Dumnezeu m-a scăpat cu viață

ca să-L slujesc mai departe, iar pământului țării i-am dat belșug din sângele meu, vărsat pe frontul de la Oituz. În zorii zilei Sfinților Apostoli Petru și Pavel (29 iunie 1917), când altădată cântam în mănăstire la priveghere, un glonț dușman m-a rănit greu. Ore întregi am stat între viață și moarte, uitat între grămezile de cadavre. Cine se mai putea interesa de cei căzuți, când preocuparea de căpetenie era apărarea frontului cu orice sacrificii. Când mi-am recăpătat conștiința, în cumplite dureri fizice mi-am dat seama cât de puțin contează viața unui om în asemenea împrejurări tragice.

N-am uitat însă de promisiunea făcută la plecarea pe front că, dacă voi scăpa cu viață, voi intra în monahism, consacându-mă vieții călugărești; dimpotrivă, la fiecare moment de pericol ziceam: „Doamne, dacă scap cu zile, Ție îți voi sacrifica restul vieții mele”.

Între spital și mănăstire

În acest timp de cumplită restriște, bătrânii monahi de la metania mea se rugau pentru tânărul frate trimis pe front. Ba, starețul a avut grija de mi-a făcut și pomenirile pentru răposați, căci timp de câteva luni neavând nici o știre de la mine, mă socotea trecut în lumea dreptilor. Ce contează un biet ostaș în timp de război, își dă bine seama orișicine. În consecință, am purtat pe umeri situația și astfel, bandajat sumar, am luat drumul spre un spital din spatele frontului. Chin și durere, speranțe și rugăciune către Dumnezeu. Am trecut prin mai multe spitale (Onești, Bacău, Dorohoi, Iași), și în cele din urmă am fost repartizat la spitalul din Târgu Frumos, târg cu nume atât de ilustru în care mizeria abundă și azi până la refuz. Aici, pe un pat comun acoperit cu paie, am fost sortit să aștept vindecarea. Eram mulțumit, căci un călugăr – așa cum mă socoteam de pe atunci – trebuie să fie totdeauna mulțumit. Comfort prea bun nu era nici la mănăstire, căci așa cere pravila.

Într-un târziu, am putut vesti pe starețul meu unde mă aflu. Nu am putere de a zugrăvi momentul când, din îndepărtata mănăstire, pe un ger și un viscol năpraznic, starețul, cu o traistă în spate, își căuta ucenicul anonim prin barăcile pline de bolnavi. Întrevederea mea cu el a fost emoționantă până la lacrimi. „Iată, iubitul meu ucenic – mi-a zis el –, Dumnezeu te-a încercat pentru a vedea cât ești de tare în credință. De te vei vindeca, să vi iarăși în mănăstire, să nu te duci în lume”.

Asigurările mele că îi voi urma sfatul, i-au luminat fața. Și de aceea, la 2-3 săptămâni, el venea iarăși cale îndelungată, pe jos, ca să-și vadă ucenicul. Cât de frumoasă și de neuitat mi-a rămas pentru totdeauna această pildă de dragoste creștină.

După cinci luni de suferință din cauza rănilor primite, la care s-a mai adăos și tifosul exatematic, m-am refăcut complet. Era în primăvara anului 1918. Țara sângera. Din cauza strâmtorii, s-a făcut armistițiu și apoi pacea de la Buftea, care însemna sugrumarea țării. M-am întors iarăși în regiment, unde în toamna aceluiași an s-a decretat din nou mobilizarea. Divizia a 8-a, din care făcea parte regimentul meu, avea menirea să apere frontul din Bucovina. Mi-am îndeplinit și de data aceasta datoria cu aceeași conștiinciozitate ca și mai înainte. În cele din urmă, am fost repartizat la biroul mobilizării și apoi detașat pe la diferite unități militare până la 1 aprilie 1921, când am fost demobilizat.

Pentru felul cum am înțeles să-mi fac datoria ca ostaș, am fost cinstit cu decorația „Crucea Comemorativă” cu beretele Oituz, Tg. Ocna, Carpați. De asemenea, mi s-a dat un act scris de bună conduită ce am avut-o în timpul serviciului militar.

Oricâte fapte însemnate voi săvârși în restul vieții și oricât de folositor îmi va fi dat să fiu societății, nu le pot socoti la un nivel mai ridicat, și nu-mi vor aduce atâta mângâiere și mulțumire sufletească, cum a fost modesta mea contribuție în timpul războiului pentru întregirea neamului. Căci sângele vărsat pentru țară nu poate fi răsplătit prin nici o recompensă omenească și nu poate fi comparat cu nici un alt sacrificiu, de orice natură ar fi el.

Iarăși în mănăstire

Iată că după o absență de aproape cinci ani din mănăstire, mă găsesc iarăși în locașul sfânt de reculegere, așa cum am promis. Puteam să mă folosesc și eu de drepturile celor care au luptat în război și să întemeiez o nouă familie lângă casa părintească. Mirajul unei vieți mai lesnicioase ar fi părut legitim.

Viața petrecută în duhovnicie și promisiunea solemnă făcută în ceasuri grele că voi sluji lui Dumnezeu în curăție, m-au îndemnat să mă reîntorc la locul de unde am plecat, la Mănăstirea Slatina.

Aici, soborul mănăstirii, în frunte cu starețul, ținând seamă de încercările prin care am trecut, s-a bucurat ca niște adevărați părinți sufletești că îmi pot încredința, fără prea multă ispitire, schima monahală. Lucru care s-a și petrecut după câteva luni.

Mi s-a încredințat ca ascultări: strana și cancelaria. Cunoșteam în amănunt toate nevoile mănăstirii. Eram la curent cu toate lucrările de administrație mănăstirească. Prin rapoartele făcute de mine, Înalta Chiriarhie avea evidență de tot ce se realiza în Mănăstirea Slatina.

Modesta mea contribuție s-a relevat de către directorul Cancelariei

mitropolitane, care m-a făcut cunoscut de functului Mitropolit Pimen Georgescu.

De la Slatina la Mitropolia Moldovei

Venind Mitropolitul Pimen în vizită canonică la Mănăstirea Slatina și ascultând slujba religioasă a remarcat vocea mea. La sfârșitul slujbei m-a felicitat călduros și adresându-se directorului Cancelariei, i-a zis: „Să faci ordin ca tânărul acesta să vină la Mitropolie; vom avea un diacon bun, care îl va înlocui la vreme pe Marțian”.

La auzul acestor cuvinte, inima mi s-a întristat. Gândul că voi fi smuls din liniștea mănăstirii și detașat la Iași, în mijlocul atâtor influențe neprielnice unui călugăr, mă îngrozea. Nu după mult timp sunt chemat la Iași și hirotonit diacon pe seama Bisericii monumentale Sfântul Nicolae Domnesc. Însă slujeam permanent la Catedrala mitropolitană, unde, alături de renumitul arhidiacon Vasile Marțian, mi-am completat cunoștințele muzicale.

De asemenea, fiind cunoscător al lucrărilor de cancelarie am fost numit și într-un post de funcționar în cancelaria Mitropoliei.

Studiile teologice

Venind la Iași, am înțeles că tot timpul să fie întrebuințat după dictonul **ora et labora**. M-am înscris la Seminarul „Veniamin”. Învățătura nu e rea la nici o etapă a vieții. Oră de oră, clasă cu clasă am parcurs școala marelui Mitropolit Veniamin Costache, având satisfacția că prin conduită am fost pildă tuturor elevilor, fie din seriile dinaintea mea, ca și celor din urmă. Profesorii mei mă dădeau pildă de perseverență în muncă și corectitudine,

răsplătind aceste osteneli cu calificația cea mai mare. În tot timpul studiilor am fost premiant. Faptul acesta umplea de bucurie atât pe Chiriarhul acum răposat, cât și pe frații mei călugări din mănăstire.

După absolvirea Seminarului, Mitropolitul Pimen m-a trimis la Cernăuți, să-mi desăvârșesc studiile teologice. Mi-a dat și ajutoare bănești ca să pot trăi în mediul universitar. Am petrecut viața studentească într-o cameră din Internatul teologic, pe care am transformat-o într-o chilie călugărească.

Fiind cinstit cu rangul de arhidiacon al Catedralei din Iași, în tot timpul cât am studiat, am slujit la Catedrala din Cernăuți sau în capela Facultății. Aici țineam și predici în fața profesorilor mei.

După patru ani de studii, am luat licența în teologie – cum de altfel și toate examenele anuale și generale – cu mențiunea maximă: distincție.

Reîntors la Iași, Mitropolitul mi-a zis: „Te felicit, arhidiacone, pentru studiile strălucite ce le-ai făcut. Trebuie să-ți dai și doctoratul în teologie. Dar până atunci vei fi colaboratorul meu, am nevoie de priceperea și munca ta”.

În administrația bisericească

N-a trecut mult și am fost numit exarh al mănăstirilor din Eparhia Mitropoliei Moldovei.

Povara administrației bisericești, Mitropolitul voia să și-o ușureze la vârsta sa înaintată de 80 de ani, apelând la oameni de încredere. Pe lângă postul de exarh al mănăstirilor mi s-a încredințat vremelnic și postul de consilier referent al secției administrative bisericești, resort care este punctul central al administrației eparhiale.

Ceea ce mi-a ușurat mult ambele însărcinări administrative a fost faptul că, fiind de 15 ani la reședința Eparhiei, cunoșteam personal pe fiecare preot de mir din dieceză, ca și pe fiecare călugăr din toate mănăstirile. Până și cel din urmă cântăreț de enorie nu îmi era necunoscut. Mi-a plăcut să cunosc pe fiecare în parte.

Ridicat la treapta preoției, am fost onorat după o săptămână cu rangul de arhimandrit. Fiind degajat de orice influență politică și având criteriu de apreciere numai dreptatea, am căutat ca la orice numire de preot să apreciez în referatele ce le prezentam Consiliului eparhial numai capacitatea, conduita și râvna candidaților pentru interesele Bisericii. Am conștiința împăcată că, la propunerile mele, s-au recrutat pentru parohii numai elemente de valoare. Nici un caz de numire nu m-a dezmințit. Am fost înțelegător al nevoilor preoțimii de mir și de aceea blândețea mea s-a revărsat din belșug asupra lor.

Când a fost vorba de unii recalcitranți, atunci am avut în vedere prestigiul Bisericii. Cazuri din acestea le-am deferit instanțelor disciplinare, ca să le dea corectivul necesar unei bune îndreptări.

Reorganizarea mănăstirilor

Eparhia Mitropoliei Moldovei are cele mai multe mănăstiri, dintre care unele cu o populație destul de numeroasă. Ca cel trăit în mănăstire, gândul mi-a fost ca să lupt pentru înălțarea vieții monahale. În primul rând, am luat măsuri ca persoane care nu aveau nimic comun cu viața monahală să fie îndepărtate imediat din aceste locuri sfinte.

Dăinuiește un vechi obicei, cu desăvârșire dăunător intereselor mănăstirești, care vrea să devină uz, ca mănăstirile să întrețină o mulțime de indivizi, trăind de pe spinarea călugărilor săraci, nedându-le în schimb decât insulta și completa desconsiderare. Măsura de deparazitare mi-a ridicat lumea interesată în cap. Însă țelul meu în parte mi l-am ajuns.

Pentru aceasta, am înlocuit stareții ce nu mai puteau face față cerințelor vremii propunând în locul lor oameni de fermă atitudine și complet dezinteresați pentru ei personal. Aceste măsuri au fost aprobate de Chiriarh cu cea mai mare bucurie. Mă ușura în această operă de reînviore - precum am spus - și faptul că cunoșteam personal pe toți viețuitorii din mănăstiri. Toate măsurile le luam după realități și nu numai din birou. Niciodată n-am luat și nici n-am propus vreo măsură disciplinară până nu m-am convins personal de vinovăția reală.

Cum în mănăstiri viața este destul de grea pentru majoritatea călugărilor, am propus și s-a aprobat ca să fie scoși din statele de întreținere cei ce aveau alte resurse de trai (cum de ex.[emplu] erau unii care primeau pensii pentru funcțiunile lor ocupate ca laici) și am trecut în locul lor pe cei lipsiți, ca altfel să poată avea toți posibilitatea unui trai omenesc.

Cum averile mănăstirilor erau răsluite, am dat dispozițiuni ca personalul administrativ să fie mai vigilent și am cerut să mi se prezinte inventarii amănunțite de tot ce posedă mănăstirile. Efectul salutar s-a observat în scurt timp. Principiul că „cine slujește altarului, de la altar să se hrănească” era satisfăcut.

La catedra de științe religioase

După moartea Mitropolitului Pimen m-am retras de bună voie din dregătoriile administrative, căutând a-mi termina studiile de doctorat în teologie. Concomitent mi-am făcut Seminarul pedagogic universitar, obținând calificarea maximă. Cu aceasta am fost numit la catedra de științele religioase, pentru elevele ortodoxe, la Liceul „Notre Dame de Sion” din Iași.

Se știe ce râvnă pun romano-catolicii în latura prozeletismului. Prezenta mea acolo a micșorat acest zel, impunându-le respect tuturor membrilor corpului didactic. Elevele ortodoxe erau aduse la Catedrala mitropolitană unde slujeam și astfel erau întărite în învățătura ce le-o predam. N-a trecut nici un post de peste an ca ele să nu fie mărturisite

și împărtășite de mine. Grija mea pentru educația lor mi-a atras atenția binevoitoare a părinților, care la orice prilej mi-au adus mulțumiri.

În acest mediu de luptă misionară am fost strajă neadormită a doctrinei și vieții practice cerută de Biserica Ortodoxă. Și am mulțumirea sufletească deplină că în timpul celor trei ani de profesorat la acest liceu cu caracter internațional și cu tendințe vădite de prozeletism n-am avut nici un caz de trecere de la ortodoxie la catolicism. Și cu toate acestea, nici administrația Institutului nu a fost cătuși de puțin jignită.

De asemenea, potrivit legii învățământului primar, am predat religia, fără nici o remunerație, la școala primară, elevelor ortodoxe de la același institut.

Același lucru l-am făcut și la Școala de ucenici, pendinte de Ministerul Muncii și Ocrotirilor Sociale. La această școală am avut un rol însemnat. Menirea mea era de a face aici mai multă educație religioasă. Erau cursuri serale. Ucenicii lucrau toată ziua pe la diferiți maiștri, care, în majoritatea lor, erau evrei. Își poate oricine închipui ce educație aveau într-un așa mediu. De aceea, Ministerul Muncii a hotărât să înființeze pentru ei cursuri serale, unde să li se dea o cultură generală strict necesară și, între alte obiecte din program, a pus și religia. Aveam un sentiment de compătimire pentru acești copii necăjiți, săraci peste măsură. Îi aduceam la biserică, îi mărturiseam și împărtășeam, le distribuam broșuri religioase de la secția culturală a Sfintei Mitropolii; i-am debarasat de urâtul obicei de a înjura de cele sfinte, etc.

Tot aici e locul să amintesc că, fiind delegatul Sfintei Mitropolii în comitetul Căminului de ucenice „Gheorghe Gh. Mârzescu”, am fost ales președintele Comitetului, în care calitate m-am ocupat îndeaproape de aprovizionarea cu cele necesare elevelor din cămin, cu care ocazie n-am neglijat nici partea spirituală, întocmai ca și la Școala de ucenici.

Contribuții publicistice

În puținul timp liber ce îmi rămânea n-am lăsat nici ogorul literelor neabăgat în seamă.

La îndemnul și sprijinul meu s-a înjghebat revista călugărească „Viața Monahală” la Mănăstirea Cetățuia, revistă ce a fost una din cele mai alese publicații în acest gen. N-au lipsit articole ce priveau problemele vieții monahale, în care se tratau pe un plan de înțelegere generală rolul monahismului. Acolo, la Cetățuia, în jurul acestei reviste,

s-a făcut o Școală călugărească în vederea recrutării viitorilor stareți. Roadele au fost cât se poate de reușite.

În afară de această revistă, am colaborat și la foaia eparhială „Mitropolia Moldovei”, unde sunt și acum în Comitetul de redacție.

Nici alte reviste din provincie nu le-am ocolit, când mi-au cerut contribuția. Mai mult, sub pseudonime, am scris articole și în presa zilnică, atunci când vedeam că anumite curente defavorabile Bisericii căutau a prinde consistență în opinia publică.

Între timp, mi-am susținut teza și examenele riguroase de doctorat, obținând titlul de doctor în teologie.

În curând voi da publicității două lucrări pe care le-am pus la punct în manuscris: „Despre Castitate” și „Arhieria Mântuitorului Hristos după rânduiala lui Melchisedec”.

Amvonul bisericesc

O preocupare deosebită am dat cuvântării bisericesti. În timpul exarhatului, când vizitam mănăstirile, totdeauna am lămurit – atât monahilor, cât și credincioșilor – fie din temele scripturistice, fie probleme în legătură cu viața.

Nici amvonul Catedralei mitropolitane nu l-am neglijat. În Iași, unde lumea este extrem de pretențioasă, am ținut să alcătuiesc predici potrivite acestui mediu intelectual, predici care, de asemenea, le voi publica într-un volum, ca să fie spre folosul obștesc.

Activitatea predicatorului o socot de mare însemnătate și de aceea i-am dat atenția cuvenită.

Pilda vieții personale

„Nimeni nu este pe pământ care să viețuiască și să nu greșească, chiar de ar fi viața

lui de o zi” – zice Cartea Sfântă. Totuși, o scădere a unui cleric și mai ales a unui monah, are mare influență în rău, face mare sminteală printre cei din jurul său: „Vai lumii de sminteală, dar vai prin care vine sminteala”.

De aceea, mai presus de toate, am considerat ca ideal al vieții o completă confirmare a trăirii personale cu învățătura morală a Bisericii Ortodoxe. Nu e nimic mai dezgustător decât atunci când un cleric nu-și adecvează viața cu ceea ce el reprezintă. Cu atât mai mult un monah.

Din fragedă copilărie am admirat viața neprihănită a stareților mei, cum și a călugărilor cuvioși. La rândul meu, am căutat să fiu altora pildă de viețuire model. În afară de chilie și executarea ascultărilor date nu am cunoscut alt drum sau îndeletnicire. Faptul acesta s-ar putea socotii de unii ca o scădere, opinia publică cerând relații cât mai multe cu lumea. Evident, am păstrat legături de prietenie cu foștii mei dascăli, fie secundari, fie universitari. Am evitat cu stăruință orice relații care ar scădea prestigiul Bisericii.

Nu pot să nu amintesc că am păstrat în suflet pentru toți binefăcătorii mei o adâncă recunoștință, pe care o voi cultiva și în restul vieții. Mi-am respectat cu sfințenie cuvântul dat și, în consecință, atitudinea mea a fost întotdeauna neșovăitoare față de orice problemă și în orice împrejurare.

Clerul regular și cel secular din întreaga Eparhie a Mitropoliei Moldovei cunoaște îndeajuns această fermă și constantă atitudine. Cum e și firesc am avut neplăceri din această cauză, însă am rămas neclintit în convingerile mele. Și aceasta pentru că așa am socotit că se cuvine să fie toți cei ce fac parte vremelnic

din organismul administrativ al Bisericii.

Linia dreaptă în conduită este cel mai frumos drum al vieții.

Încheiere

Din cele arătate până aici se poate constata că drumul pe care l-am parcurs, deși a fost presărat cu totul felul de necazuri și privațiuni, l-am curățat cu abnegație făcându-mi-l limpede și curat atât în fața lui Dumnezeu cât și a societății moldovene. Am lucrat atât cât puterile și împrejurările mi-au îngăduit.

Și acum, când în urma voturilor cu care m-au onorat P.P.S.S. Membri ai Sfântului Sinod și a alegerii făcute de Ministerul Apărării Naționale cu asentimentul M.S. Regelui, mă găsesc în preajma zilei de a porni darul sfânt al arhieriei, în vederea ocupării scaunului de Episcop de Alba Iulia – Inspector General al Clerului Militar, țin să declar și să făgăduiesc în mod solemn că îmi voi îndoi puterile de muncă pentru a corespunde – pe cât omește e posibil mai mult – încrederii ce mi se acordă de Înaltele Foruri Bisericești și militare în frunte cu Suveranul țării.

Așa să-mi ajute Dumnezeu!

Iași, septembrie 1937

ss./ Arhimandrit

Dr. Partenie Ciopron³

Note:

1. Documentele privind alegerea, hirotonia întru arhieriu pe seama Episcopiei Armatei Române, investirea și instalarea Episcopului dr. Partenie Ciopron (25 doc.), extrase din Arhiva Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române sunt publicate în volumul Aurel Pentelescu, Ionuț-Constantin Petcu, *Episcopii*

Armatei Române. Biografii. Documente (1921-1948), Editura Militară, București, 2016, pp. 207-231. Ca urmare, datele ce preced prezentul *Memoriu* sunt desprinse din aceste documente, fără a preciza, delibereat, sursa arhivistică aferentă.

2. În urma cercetărilor întreprinse de noi în arhive și biblioteci am depistat numele duhovnicului de la Mănăstirea Slatina, azi județul Suceava, la care a ucenicit tânărul Ștefan Ciopron până la plecarea în armată la 1 noiembrie 1916, în vârstă de 20 ani și înscris în statele mănăstirii de la 1 decembrie 1913: ieromonahul Gherontie Negruț (1861-1933). La înmormântarea acestuia în cimitirul maicilor de la Mănăstirea Almaș, județul Neamț, din octombrie 1933, unde fusese numit duhovnic după Primul Război Mondial, Arhidiaconul Partenie Ciopron avea să spună, între altele: „Foarte înțelept în sfaturile ce le da fiilor săi duhovnicești și îndeosebi călugărilor tineri. Măsurat la vorbă, sever în executarea serviciului divin. Nu lăsa nici o iotă din cele ce prevede tipicul bisericesc. Greu putea să-i cunoască cineva sufletul său. În aparență cam ursuz, puțin sociabil, puțin comunicativ, însă în fond de o bunătate rară”. Cum după anul 1959 Mănăstirea Almaș a fost închisă, iar poiana din jurul mănăstirii dată spre pășune, vitele au distrus cimitirul în mare parte și noi nu am putut afla mormântul ieromonahului Gherontie Negruț. Am propus un cenotaf în acel cimitir.

3. Conform datelor din arhivele militare tânărul Ștefan Ciopron a fost pe front, cu Regimentul 29 Infanterie, în perioada 15.05.1917-21.02.1918 (stil nou) fiind rănit la Cașin-Oituz în data de 29 iunie 1917 (stil vechi). A stat sub arme timp de circa cinci ani, din noiembrie 1916 până la 1 aprilie 1921, când a fost demobilizat. În perioada 1914-1919 stareț al Mănăstirii Slatina a fost protosinghelul Vasian Bucovineanu. Acesta l-a vizitat la spitalul de campanie de la Târgu Frumos pe tânărul/fratele Ștefan Ciopron, cerându-i să se înapoieze la mănăstire după război. La demobilizare Ștefan Ciopron avea gradul de sergent.

4. Diaconirea monahului Ștefan Ciopron s-a săvârșit la Mănăstirea Neamț de către Episcopul Nicodim Munteanu al Hușilor, delegat pentru aceasta de Mitropolitul Pimen Georgescu al Moldovei și Sucevei.

5. După moartea Mitropolitului Pimen Georgescu la 11 noiembrie 1934 Arhimandritul Partenie Ciopron și-a dat demisia din toate funcțiile administrative ce le deținea (exarh, etc.), rămânând doar preot slujitor la Catedrala Mitropolitană din Iași și profesor de religie la Liceul de fete „Notre Dame de Sion” - Iași. În această postură și-a depus în vara

anului 1937 candidatura pentru scaunul vacant al Episcopiei Militare.

6. Subtitlurile din cuprinsul Memoriului aparțin Arhimandritului dr. Partenie Ciopron.

ARCHIMANDRITE PARTENIE CIOPRON, PH.D., ACTIVITY MEMOIR, MILITARY BISHOP CANDIDATE (Iași, September 1937)

The article presents an unpublished document regarding the activity of Archimandrite Partenie Ciopron, Ph.D., a well-known personality of the Romanian Orthodox Church.

Keywords: Partenie Ciopron, activity, National Defense Ministry, military bishop, archimandrite

NOTE

1 Comisia Română de Istorie Militară.

2 Institutul Teologic Ecumenic-Patristic „Sfântul Nicola”, Bari, Italia.

3 Arhiva Sfântului Sinod, Fond Arhieriei, dosar nr. crt. 39/1937, ff. 5-21.